

Bluetongue: behandeladvies voor runderen en schapen

Daan Dercksen, Piet Vellema en Linda van Wuijckhuise (GD)

Inleiding

Op dit moment (eind augustus 2007) zijn er veel schapen maar ook runderen ziek als gevolg van een bluetongue infectie. Er zijn sterke aanwijzingen dat bluetongue dit jaar heftiger om zich heen grijpt dan vorig jaar. Vooral bij schapen stijgt het aantal besmette bedrijven snel en per bedrijf lijken meer dieren ziek te worden en de verschijnselen bij de getroffen dieren lijken ernstiger. Ook wordt melding gemaakt van meer sterfte bij schapen dan vorig jaar. Daarnaast zijn ook meer meldingen binngekomen van rundvee met klinische problemen, maar bij runderen is minder sprake van sterfte dan bij schapen.

Het doel van dit artikel is het geven van een behandeladvies voor runderen en schapen met klinische verschijnselen van bluetongue. Het is bedoeld voor dierenarts, schapen- en rundveehouder. Daarnaast geeft dit artikel inzicht in het ontstaan van klinische verschijnselen van bluetongue bij schapen en runderen.

De ernst van de klinische verschijnselen bij zowel rund als schaap kan sterk wisselen en is afhankelijk van een aantal factoren. Bij het instellen van een behandeling is het daarom van groot belang dat in goed overleg tussen de dierenarts en de schapen- of rundveehouder een "therapie op maat" wordt ingesteld. Bovendien is het bij de keuze van een bepaalde therapie van belang de regels voor een verantwoord diergeneesmiddelengebruik strikt te hanteren.

Bluetongue

Een bluetongue infectie is niet besmettelijk; de infectie wordt door insecten overgebracht. Bij een bluetongue besmetting wordt het virus door knutten (*Culicoides* species) tijdens de bloedmaaltijd rechtstreeks in de bloedbaan gebracht. Het bluetongue virus vermenigvuldigt zich in lymfklieren, bloedvormende organen en de cellen die de binnenbekleding vormen van kleine bloedvaten. Door de beschadigingen aan de kleine bloedvaten treedt vocht uit met ophoping daarvan op verschillende plaatsen: zwelling (oedeem) van lippen, mond, neus, oogleden, oren, longen, spenen en poten. De vochtuittrekking in de poten kan leiden tot meer of minder ernstige kreupelheid. Ook treden bloedingen, neusuitvloeiing en speekselen op. Het typische beeld met een sterk gezwollen blauwe tong (waaraan de ziekte haar naam dankt) komt maar zelden voor. Volgend op een besmetting kunnen de dieren ook meerdere dagen koorts houden (tot 41°C). De koorts duurt gemiddeld 6 dagen (variatie van 2-11 dagen). Door de temperatuurstijging gaan dieren sneller ademen. Eén tot twee dagen na de start van de koortspiek is rood-/paarsverkleuring en zwelling van de slijmvliezen in mond en neus vaak opvallend. Bij besmette schapen kan "breuk" van de wolvezels optreden in de haarfollikel en dit kan na enkele weken resulteren in meer of minder ernstige kaalheid. Bij bluetongue kan de slechte bloedvoorziening uitmonden in sterke spierdegeneratie en dit is de oorzaak van spierstijfheid bij de dieren. Ernstig zieke dieren kunnen na verloop van een aantal dagen tot weken restloos herstellen, restverschijnselen hebben, achteruit gaan in conditie maar ook sterven. Sterfte kan ook optreden bij dieren die weinig of geen klinische verschijnselen hebben vertoond. Het virus kan in

het dier lang overleven in rode bloedcellen. Door de OIE (Office International des Epizooties) wordt hiervoor een periode van 60 dagen aangehouden. Bij rund langer dan bij het schaap.

Behandeling algemeen

Een echte behandeling voor bluetongue bestaat niet: tegen het veroorzakende virus is geen medicijn beschikbaar. Virusremmende middelen zijn voor herkauwers niet beschikbaar. Het is vaak wel mogelijk om de gevolgen van een besmetting te beïnvloeden.

De behandeling moet daarom gericht zijn op pijnstilling en ontstekingsremming en het voorkomen van bijkomende bacteriële infecties. Extra verzorging is belangrijk en vergroot de kans op herstel. Zonlicht zou de ernst van de klinische symptomen kunnen verergeren. Geef daarom zieke dieren smakelijk voedsel en regelmatig schoon drinkwater, en bied de dieren een goede ligplaats, beschutting, schaduw en onderdak.

Behandeladvies bij rund en schaap

- Bij ernstige acute ontstekingen en oedeem kan een behandeling met corticosteroïden (dexamethason) zinvol zijn. Echter slechts één maal toedienen! Bovendien niet toedienen aan drachtige dieren;
- NSAID's (ontstekingsremmende middelen, bijvoorbeeld flunixinemeglumine) voor pijnstilling en afremming van ontstekingsreacties;
- Antibiotica om bijkomende bacteriële infecties te behandelen en te voorkomen;
- Stress vermijden en aanwezige andere ziekten adequaat behandelen (denk bij schapen bijvoorbeeld aan adequate bestrijding van maagdarmwormen);
- Dieren uit de zon houden = binnen houden;
- Daarom is het beter om aangetaste koppels binnen op te stallen. Het opstallen combineren met behandeling van het hele koppel met insecticiden (zie overzicht bestrijdingsmiddelen: www.minInv.nl) om contact met knutten te verminderen;
- Bij slecht drinken uitdroging voorkomen: vocht toedienen eventueel via infuus;
- Zieke dieren smakelijk makkelijk verteerbaar (geweekt) voedsel geven en regelmatig schoon drinkwater;
- Een goede zachte ligplaats, beschutting, schaduw en onderdak bieden.